

De schynheilige vrouw, met de uitvaart van Jan Jasperzen, vader van Saartje Jans : blyspel

<https://hdl.handle.net/1874/36401>

DE
SCHYNHEILIGE ^{3.}
VROUW,

Met de Uitvaard van

JAN JASPERZEN,

Vader van Saartje Jans.

B L Y S P E L.

Te Amsterdam, by de Erfg: J. Lescaije, op de Middeldam, op de hoek van de Vischmarkt, 1691.

Met Privilegie.

Copie van de Privilegie.

DE Staten van Holland ende Westvriessland doen te weten. Alzo Ons vertoonnd is by de tegenwoordige Regenten van de Schouwborg tot Amsterdam, Dat zy Supplianten zedert eenige Jaren herwaarts met hunne goede vrienden hadden gemaakt en ten Toonele gevoert verscheiden Werken, zo van Treurspeelen, Blyspeelen als Klugten, welke zy lieden nu geerne met den druk gemeen wilden maken: doch gemerkt dat deze Werken door het nadrukken van anderen, veel van hun luister, zo in Taal als Spelkonst zouden komen te verliezen, en alzo zy Supplianten het berooft zouden zien van hun byzondere oogwit om de Nederduitschen Taal ende Digtkonst voort te zetten, zo vonden zy hen genoodzaakt, om daar inne te voorzien, ende hen te keeren tot Ons, onderdanig verzoekende, dat Wy omme redenen voorsz. de Supplianten geliefden te verleene Oefroy ofte Privilegie, omme alle hunne Werken reeds gemaakt, en de noch in 't licht te brengen, den tyd van vyftien Jaaren alleen te mogen drukken en verkoopen of doen drukken en verkoopen, met verbod van alle anderen op zekeren hooge peene daar toe by Ons te stellen, ende voorts in communi forma. Zo is 't dat Wy de Zake en 't Verzoek voorsz. overgemerkt hebbende, ende genegen wezende ter bede van de Supplianten, uit Onze regte wetenschap, Souveraine magt ende autoriteit dezelve Supplianten geconzenteert, geaccordeert ende geofstroyeert hebben, conzenteeren, accordeeren ende ofstroyeeren mitsdezen, dat zy gedurende den tyd van vyftien eerst achter een volgende Jaaren de voorsz. Werken die reeds gedrukt zyn, ende die van tyd tot tyd door haar gemaakt ende in 't licht gebracht zullen werden, binnen den voorsz. Onzen Lande alleen zullen mogen drukken, doen drukken, uitgeven en verkoopen. Verbiedende daarom allen ende eenen ygelyken dezelve Werken naar te drukken, ofte elders naargedruckt binnen den zelve Onzen Lande te brengen, uit te geven ofte te verkoopen, op de verbeurte van alle de naargedrukte, ingebragte ofte verkogte Exemplaren, ende een boete van drie honderd guldens daar en boven te verbeuren, te appliceren een derde part voor den Officier die de calange doen zal, een derde part voor den Armen ter Plaatzte daar het cazus voorvallen zal, ende het resterende derde part voor den Supplianten. Alles in dien verstande, dat wy de Supplianten met dezen Onzen Oefroy alleen willende gratificeren, tot verhoedinge van haare schaade door het nadrukken van de voorsz. Werken, daar door in geenige deelen verstaan, den inhoud van dien te authorizeeren ofte te advoneeren, ende veel min de zelve onder Onze protectie ende belcherminge, eenig meerder credit, aanzien oft reputatie te geven, nemaar de Supplianten in kas daar in yers onbehoorlyk soude mogen influeren. alle het zelve tot haer laste zullen gehouden wezen te verantwoorden; tot dien einde wel expresselyk begeerende, dat by aldien zy dezen Onzen Oefroy voor dezelve Werken zullen willen stellen daar van geene geabbrevieerde ofte gecontraheerde mentie zullen mogen maaken, nemaar gehouden zullen wezen het zelve Oefroy in 't geheel ende zonder eenige Omiffie daar voor te drukken ofte te doen drukken, ende dat sy gehouden zullen zyn een exemplaar van alle de voorsz. Werken,

ken, gebonden ende wel geconditioneert te brengen in de Bibliotheecq van
Onze Univerziteit tot Leiden, ende daar van behooryk te doen blyken.
Alles op pœne van het effect van dien te verliezen. Ende ten einde de Sup-
plicanten dezen Onzen Conzent en Oâroye mogen genieten als naar be-
hooren: Lasten wy allen ende eenen ygelyken die 't aangaan mag, dat zy
de Supplicanten van den inhoud van dezen doen, laaten en gedogen, ruste-
lyk en volkomentlyk genieten, en cesserende alle beletten ter contrarie.
Gedaan in den Hage onder Onzen grooten Zegele hier aan doen hangen
den xix September in 't Jaar onzes Heeren en Zaligmakers duizent zes
honderd vier en tachtig.

G. FAGEL.

Tet Ordonnantie van de Staaten

SIMON van BEAUMONT.

De tegenwoordige *Regenten* van de *Schouwburg*, hebben het
recht der bovenstaande *Privilegie*, voor deze Druk, van de
Schynheilige Vrouw, Blyspel, vergund aan de Erfgenaamen van
J. Lescaijle.
Den 12 November, 1691.

P E R S O N A A D J E S.

LEVYNTJE VAN DOCKUM, *schynheilige; vrouw van*
Barend van Dockum.

MACHTELD, *de meid.*

GRIETJE NANNINKS, } *bekenden van Levyntje van*
TRYNTJE DIRKS, } *Dockum.*

BAREND VAN DOCKUM, *aanspreeker ter begraavenisse,*
en man van Levyntje van Dockum.

ALBERT JANZEN, *confrater van Barend van Dockum.*

GEESKE, *gewaande Westfaalse moffin.*

MR WYBRAND, *Notaris.*

FLIP RONDEMAAT, *galand van Levyntje van Doc-*
kum.

MR. KOERT, *Waard in 't wafelhuis.*

KLAARTJE LAMMERS, *moeder van Levyntje van*
Dockum.

Dit Blyspel begint voor de middag in 't Kattégat, en eindigd in
den avond, in een Wafelhuis, omtrent de Brouwersgracht.

D E
S C H Y N H E I L I G E
V R O U W .

E E R S T E B E D R Y F .

E E R S T E T O O N E E L .

M A C H T E L D , L E V Y N T J E V A N D O C K U M .

L E V Y N T J E .
At dochtje van gisteren, Machteld?

M A C H T E L D ,
Treflyk, vrouw, je hebtje hartje gisteren niet
weinig opgehaald.

L E V Y N T J E .

't Is waar, Rondemaat heeft noch niet als maar ouwe schuld be-
taald;

Maar, Machteld, jy weet nu al myn intriges, en dat ik je tot noch
toe voor myn geheimen raad heb gehouwen,

Datje me nou een part wou speelen, je zoud een kwaad spel tuf-
schen my, en myn man konnen brouwen,

En maaken dat ik by al de waereld flinkende worden zou,

Doch van oneer en zouje niet konnen zeggen.

M A C H T E L D .

Maar hoe! vrouw,
Hebje die gedachten, dat ik je by iemand, of by je man met eeni-
ge dingen zou bewaaren?

Ik waar niet waardig te leeven, en ik wilje wel verklaaren,

Dat 'et my in 't hert zeer doet, datje my hier in eenigzints ver-
dacht houd,

L E V Y N T J E .

Dat ik dus lang de Schynheilige heb gespeeld, is waar, en dit
komt dat ik aan een gekoppeld, en tegen myn zin
ben getrouwd, (te speelen,

Om also door dit kleed en gebaar, een aardige rol in de waereld
Maar myn trouw te buiten te gaan, geenzints, in geene deelen.

Hoor, Machteld, toenje Rondemaats brieven ging bestellen, en

Sinaasappelen koopen, beet hy my iets in 't oor;
 Dat my niet wel en geviel, en lei my iet onhebbelyks voor.
 Holla, antwoorden ik hem, wy moeten van zulke dingen niet
 praten;
 Want uw gezelschap, dat my aangener is, zou ik noch veel
 meerder haaten, (kusje af,
 Waar door hy weêr in stillstand kwam, en maakten 't met een
 Gelyk om zyn heufheid een zelve wederom gaf.
 Zo dat hy zich toen, geheel en alscheen in te toomen;
 Maar nu heb ik hem moeten belooven, om morgen precys naar
 de middag in zyn tuin te koomen,
 En dan is 't wel het veiligste, terwyl myn man op die tyd, voor
 't sterfhuis van de Rotzak, in 't aanspreken is.

MACHTELD.

Die tyd hebje wel beraamd, vrouw, 'tis altoos zeker en gewis,
 Dat op die tyd hy niet in huis, maar uit zal zyn, komt hy al, zo
 maak ik hem wel zo wat wys, om op myn hoede te weezen.

LEVYNTJE.

Daar word geklopt; voort men kussen, en het boek van Cats, dat
 ik men stel om te zingen en te leezen.
*Susanna die gingker in hare bogaard baden,
 Op dat zy haar wasschen en reinigen zou.
 Dit wisten twee rechters gezeeten in den raaden,
 Verliefsden op Susanna die kniische vrouw.*

TWEDE TONEEL.

LEVYNTJE VAN DOCKUM, MACHTELD, GRIETJE
 NANNINKS, TRYNTJE DIRKS.

TRYNTJE.

MAar, Levyntje van Dokkum, 't is ook op wat tyd menje
 mag komen bezoeken,
 Men vindje niet, of je zingt geestelyke liedjes, of jebent met de
 neus in de boeken.
 'k Beken, 't is treflyk, maar wie vind zich altoos daar toe bereid?
 Van zo de juiste maat te treffen, van te leeven in alle zedigheit.

GRIETJE.

Ik altoos niet, ik leef zo burgerlyk heen, als 't maar is zonder
 opspraak of vlekken.

LEVYNTJE.

Zo burgerlyk heen! dat zyn maar vygeblaad'ren, moêr, om
 kwa zeeden te bedekken, Men

Men moet exemplaarlyk leeven, dat men elk tot een voorbeeld
zy, (waardy,

O! een kuische vrouw is een juweel van een onwaardeerlyke
Een kroon des mans, een sieraad des huis, en een aanwas van
luisster en achtbaarheden.

En wat is doch een onkuische vrouw anders als een vat vol van
ergerlyke en kwaade zeeden?

Een bouwvallig gebouw, verrot en deurwatert, en een schand-
vlek van 'er trouw.

Zo dat ik zeg, dat 'er niet haatlyker, noch stinkender en is dan
een onkuische vrouw.

Zy onteert niet alleen 'er man, maar komt daar door ook de band
des huw'lyks te ontbinden,

En brouwt haareigen bederf, zo tot schandaal van haar, als wel
van haar vrenden,

En gantsche geslacht.

MACHTELD, *ter zyden.*

Wat kan de mond al spreeken, dat het hart inwendig haat.

LEVYNTJE.

Alle jonge getrouwden die 'er begeeven hebben tot den huuwe-
ken staat,

Behoorden, willen zy by de waereld in aanzien en in achting
weezen,

De boeken van Cats, en inzonderheid zyn huw'lyk wel naarstig
te doorlezen.

Als ook zyn huw'lyks lessen die hy aan alle jonge getrouwde geeft,
Daar in hy aanwyft, hoe nodighet is voor een jonge vrouw, dat

zy kuisch en zonder opspraak leeft,

En de huuszorg wel waarneemt, en meer and're voornamen pligten,
Die een eerbaare en deugdzaame vrouw staan te verrichten,

Welke wederzyds haar doelwit hebben, ja zo wel op de man als
het wyf,

Gelykze dan beiden ook worden als twee zielen in een lyf.
Dat een groote verborgentheid is.

MACHTELD, *ter zyden.*

Ja zy lykt 'er wel na, om de deugd te betrachten.

LEVYNTJE.

(nachten,

O de boeken van Cats, daarin verslyt ik veeltyds gantsche halve
Gelyk daar is zyn Zelfsstryd, die my, waar ik ga of sta, altyd

verzeld,
Om dat hy daar de kuischeid zo krachtig in Josef ten toon stelt,

En die overspeelige en onkuifche Sephira, in haar vuil en ontug-
tig blaaken,

Haar laagen vernietigd om dien kuifchen jongeling te fchaaken,

O! die kuifcheit! die kuifcheit! dat die by yder wat meer geno-
men wierd in acht.

MACHTELD, *ter zyden.*

(bragt.

Zou de haare wel een ftuiver mogen gelden, als zy die te markt

LEVYNTJE.

O die kuifch en eerlyk is, heeft altyd te fpreeken.

TRYNTJE.

Ja! ik denk dat de miefte myn flagten, dat 'er niemand en leeft
zonder gebreeken; (der daad.

En die zomtyds de fynfte wel fchynen, de allerflimfte wel zyn in

MACHTELD, *ter zyden.*

Dat is de spyker net op zyn kop.

LEVYNTJE.

Wy moeten na de deugd trachten, en houden
die voor onze regel en maat:

Maar wy leeven thans in een bedorven eeuw, daar men alle kui-
fche en goede zeeden

Verachtelyk ziet verwerpen, en met de voet vertreeden;

Ja! het fnyd my door myn hart, als ik zie dat men zo dien koste-
lyken tyd,

Met zulke ydele dingen, zo vruchteloos en onnuttelyk, verslyt,

Ja zomtyds wend ik myn oogen ter zyden af, en ik ftop myn

ooren,

Om die dartelheid niet te zien, en dat noch van kind'ren zulk een
taal te hooren; (fpraat,

Want duske jonge kleuters, die noch loopen klikkebillen by de

Weeten grondig te fpreeken van al de geheimen van den huw'ly-
ken ftaat;

Wilje 'er wys maaken van de voolewyk, om daar een krytertje te
haalen,

O! zeggenze, we weten wel beter, je moet ons zulke knollen
niet verhaalen;

En van het kraamwerk weetenze te fpreeken of ze volwaffen waa-
ren en bejaard.

GRIETJE.

Daar fpreek je recht in, moêr, dat deeze eeuw van de voorgaande
geheel is ontaard,

Endat we tegenwoordig een zeer bedorven tyd beleeven,

En

En gelykje wel zegt, dat dit alleen de kwaade opvoeding moet
 werden toegeschreeven,
 Is zeker en gewis. maar dit overgeslagen, hoe is't met je man?
 is hy wat aan de winnende kant?

LEVYNTJE.

Dat kan gaan, als hy gien Lyken heeft, zo copiërd hy brieven,
 op een kantoor, naar Spangien, Vrankryk en Engeland,
 Zo dat we niet te klaagen hebben.

GRIETJE.

Wel, dat's men lief dat je mooitjes aan de kost kund raaken.

LEVYNTJE.

En tegenwoordig is hy in 't sterfhuis van Jan Jasperzen, om de
 opleesfeel te helpen maaken,
 Die na de middag begraven zel worden; en dan heeft hy tegen
 morgen hier een lyk ontrent,
 Digt by 't heekelveld, zo een Fransman of een Waal, by niemant
 schier bekend.

En dat maakt hem veel zoekens, nou ze benne weêr met'er
 tween die hem bedienen.

TRYNTJE.

Nou, Grietje Nanninks, wille we gaan?

LEVYNTJE.

Wel, wat haaft hebje tog?

TRYNTJE.

Ja, moêr, 't is al lang over tienen,
 En we eeten altyd voor de beurstyd, en ik zou eerst iens na de
 vischmarkt gaan.

LEVYNTJE.

Daar hoor ik hem, dunkt my.

D A R D E T O O N E E L.

LEVYNTJE, GRIETJE NANNINKS, MACHTELD,
 TRYNTJE DIRKS, BAREND VAN DOCKUM.

VAN DOCKUM.

WEL! men zou schier een gat in den hemel slaan,
 Jou met je beijen hier te vinden! wel, hoe vaart jou man toch
 al, Tryntje Dirks?

TRYNTJE.

Ja, al zozwakjes heen, hy krygt vast zyn jaaren.

We waaren hier by, en ik zei, laaten we eens in 't Kattegat gaan, en zien hoe Levyntje mag vaaren.

En zo hebben we hier wat zitten praaten, van de bedorven tyd, en hoe de mensch 'er tot de ooren toe in sfeekt.

GRIETJE.

't Is een lust om te hooren, zo gevoelig als 'er je vrouw van spreekt, (geeven.

Ik beken dat my, en myns gelyken die gaaven niet en zyn ge-
VAN DOCKUM.

Wat kan men van 't uiterlyk oordeelen, ik hou veel van 't zelve te beleeven, (heiligheid.

En als dat mankeerd, zo is het geen waare, maar rechte schyn-
TRYNTJE.

Maar, nou wat anders? en Jan Jasperzen die heeft het zo afgeleid?
VAN DOCKUM.

Ja, Tryntje Dirks, die zullen we na de middag al zyn zorgen met een zark gaan dekken.

GRIETJE.

Hoe zel het Diewertje nou stellen?

VAN DOCKUM.

Dichet noch een lyfrentje inkomen daar ze het meê zel kunnen strekken, (van,

Maar van Saartje Jans, daar trekken de vrynden de handen hiel
En zederd dat 'er dat Doktertje verliet, is ze geweest schier veur alle man.

TRYNTJE.

Dat was ook een vagebond, eerst 'er te verleijen, en daar na zo schandelyk weêr te verlaaten.

VAN DOCKUM.

En nou, zeggenze, houd zy het met een Sargiant van de soldaaten, Maar het zoontje van Jan Klazen, na dat ik heb verstaan, Dat nemen de vrynden na haar, en daar zullen zy meê beraân, En 't zelve in de Wyk of te Haarlem school besteeden.

GRIETJE.

Maar, wat hoort men van Jan Klazen toch?

VAN DOCKUM.

Jan Klazen! die is allang in Oostindiën op Batavia in 't siekhuis overleden.

TRYNTJE.

Wat je toch zegt! well en met de dood van Jan Jasperzen is al dat geweld gedaan by de straat.

Grietje

Grietje Nanninks, kom moêr, we hebben onze tyd al ryklyk hier verpraat.

VAN DOCKUM.

Nou, ik verzoek dat je mannen alle bei na de middag meê mogen compareeren.

TRYNTJE.

(deren.

Daar twyfel ik niet aan, ik zel het de myne zeer wel rekommen-

GRIETJE.

En ik van gelyken. nou, 't gaat je wel met je beijen, Levyntje van Dokkum, kom ook ereis an.

LEVYNTJE.

Ik wenschje de zegen, dat hoop ik te doen, als 't men maar iens wachten kan. *Tryntje en Grietje binnen.*

VAN DOCKUM.

Ik ga na het kantoor, en of Albert Janze kwam met zyn feelen, Zo roept men af, en zet het tafeltje gereed, we moeten onze posten verdeelen,

Met papier, pennen en inkt daar by, dat het alles is gereed.

Van Dockum binnen.

MACHTELD.

Wel, miêster. Ei gut, vrouw, daar speelde je al een aardige perzonnaadje, je weet

Ook byzonder je rol te ageeren. ze beelden 'er in of de kuisheid alleen tot uwend t'huis hoorden.

LEVYNTJE.

Zie zo moet men de zulke doeken, met schyn, gebaar, kleding en woorden,

En zo word van de meeste part de waereld beleeft, bewandeld, en ondermynt,

Wat hoeft men juist zo deugdelyk te weezen, 't is veur my genoeg als men maar deugdelyk schynt.

Op die wys kan men best in aanzien en deur de waereld raaken,

En zo ziet men dat gekoppelde hylikken, zelden goê huishouginge maaken.

Zou ik myn jeugd verflyten by zulk een voozen raap, zulk een laffen bloed?

By zo een vermufte Aanspreeker? neen, daar ben ik niet veur opgevoed,

Daarom zel ik deur dit kleed, en op deze wys myn driften zien te bejaagen. MACHTELD.

Daar komt hy weêr of, vrouw. ik ga binnen na de pot zien.

DE SCHYNHEILIGE

Machteld binnen, en van Dockum uit.

VAN DOCKUM.

Hoe laat is 't wel?

LEVYNTJE.

Hoe laat, Vaár, de klok is daar zo
even ellef uuren geslaagen.

Wanneer beliefsje te eeten?

VAN DOCKUM.

Dat is noch tyds genoeg, over een groot of anderhalf uur.

LEVYNTJE.

Goed, ik heb daar lekkere slaatraapjes met wat pekelspek over
't vuur,Jezelt doch een roemertje drinken, maar mytje doch wat veur alle
zaaken.

VAN DOCKUM.

Hoe, zou men zelven schenken, en niet drinken, daar dunktme
zou ik zond van maaken.

LEVYNTJE.

Dat wil ik niet zeggen, maar dat men niet te buiten en gaat de
reegelen maatigheid.

VAN DOCKUM.

Wat reegel? zommige is 'er reegelen maat, als 'erzo een dozyn
of anderhalf hebben ingeleid.

LEVYNTJE.

(wyn.

Wel, dat zyn volentariissen, die benne doch verhit, en heet op de

VAN DOCKUM.

Ja, ik kender wel die 'er niet weinig in byten, dat juist geen volen-
tariissen en zyn.

Die de straat pas rooijen kennen.

LEVYNTJE.

Dezulken worden ook van de minste gepreezen.

VAN DOCKUM.

Daar word geklopt. Machteld, daarzel Albert Janzen weezen.

VIERDE TOONEEL.

BAREND VAN DOCKUM, LEVYNTJE,

ALBERT JANZEN.

VAN DOCKUM.

WEL, myn kostelyke confrater Albert Janzen, komje daar aan?
Hebje je loopzeelen aliens deur gezien?

ALBERT.

Wat zou ik ze deur gezien hebben, ik ken 'er nauwelyks
een woord van verstaan.

't Is met jou wat anders, jy bend onder dat volkje bekend en be-
dreeven. VAN DOCKUM.

Wat zou ik, 't zyn byget naamen men zou 'er katten en honden
meê vergeeven.

Ik hak 'er maar zomtyds zo in 't honderd in naar de gis.

LEVYNTJE.

Nou, Vaâr, ik gaa naar binnen, ik zelt je dan komen zeggen
als 't eeten klaar is.

VAN DOCKUM.

Nou kom, ga zitten, Albert Janzen, dat we eens een begin maaken,
Maar brengt ons dat flesje, dat we eerst iens lurken eer we aan
't werk raaken.

LEVYNTJE, *binnen en weêr uit.*

Ziet daar, vrinden.

ALBERT.

Nou, Levyntje, ten minsten dat je je zelven
altoos eerst beregt.

LEVYNTJE, *haar omkeerende drinkt ter sluik uit het flesje.*
Maar, Albert Janzen! zou ik dat proeven? wel, ik kryg 'er een
kleur van dat je 't zegt!

O neen! myn vriend, gien sterke drank en komt 'er in myn lyf.

VAN DOCKUM.

Ja myn vrouw, Albert Janzen, is al een wonderlyk tydverdryf,
Behoorden ik niet wel geruist te weezen, dat menze niemand zel of
snoepen.

Nou als je gereed bent om te schaffen, zo kenje me roepen.

Levyntje binnen.

Nou, Confrater, neem jy van nommer ien tot nommer tien,
Dat zyn meest al Duitzen, en midden in de stad.

ALBERT.

O! dat zel ik belooopen zonder omzien.
En ik zel myn post wel waarnemen, dat meugje me vry vertrou-
wen.

VAN DOCKUM.

Ik zel de hiele Walen hoek, het Wees en oude Franze pad veur
my houwen,
En zo de hiele Baangraft, Noordze Bos, tot aan de Leidze en
Uiterze poort.

ALBERT.

O daar doe je me grooten dienst meê, want van het Frans en verstaan ik niet een woord.

Daarom had ik jou niet by me, ik bleef'er waarachtig in steeken.

VAN DOCKUM.

Wel hoe, Confrater, zou men dat malkanderen niet doen zonder spreken?

Nou leid het myne alles in order, nou moet ik eens bezien waar dat ik zel beginnen.

Avous, Albert Janzen.

ALBERT.

Zo zel ik, als ik t'huis ben, van gelyken doen, met bedaarde zinnen.

VAN DOCKUM.

Ai! luister eenstoe, Confrater. Eli Faulconbret, *Peruquier renomé*. Glaude Houquincourt, *Meistre Universel de Couper le Cheveux*. Bartran de St. Victor, *Conseurier de toute sorte de fruiçts*, Estevan Gringalon, *metre tailleur de Sedan*. Petit Jaque barbe rouché, *ouvreur de toute sorte de rarités en coquilles*. Thoma Diepois, *componeur de commedie, chansonette e pharisse pou le theatre*. Servas, e son frere polibetran, *bourachiers de vallonchienne*. Pierre Grand Songere, *passementier*, Louis Traversan, *marchan de tout sorte de macrolle*. Julté Soufrie Mordant, *grand mestre a la chassé de sourire & rats*. Estiene Plein de Vent, *grand menteur avec Previlégie du Roy*. Glaude Cornu Couronne, *inventeur de plu sorte belle rotte & musevallen*. Jean Piere Lala, *le jeune, ramoneur de deux pons tou pre le cathuzere*. Wat dunkt u van zulk een zoort, en zo volgenze meest na malkanderen.

ALBERT.

Wel, ik heb me niet kunnen houwen van lachchen, zulke wonderlyke naamen, en zulk een taal.

Maar hoe kan je ze vinden?

VAN DOCKUM.

O, als ik'er maar een heb, zo heb ik ze altemaal. Ze hangen als een klits aan een.

ALBERT.

Ik zonder my altyd wel mal in studeeren.

VAN DOCKUM.

Ai! Confrater, wil je die looper met de slag van eenen van de stadhuisklok iens gaan keeren?

Onder-

Onderwylen maak ik my ook klaar en gereed,
En dan zelder ontrent noch zo veel tyd weezen dat je een stukje
met my eet.

Want Diwertje heeft het my zo belaft, dat wy 'er toch voor al op
paifen moeten.

Jazo, dat, zo we te laat komen, zelfs zullen moeten staan voor
de boeten.

ALBERT.

Zo dryvend gaan ik heen.

Albert Janzen binnen.

VAN DOCKUM.

Ik ben 'er noch van ontsteld, wel, wat duivel
is dat te zeggen?

Hoe of dit memory of tafelboekje, met deze vreemde neusdoek
boven by de besteê komt te leggen, (hand,

Met brieven, daar onder eenige geschreven met myn wyfs eigen

Ende andren onderteekent Flip Rondemaat van Purmerland,

Vol van oneerlyke termen. Maar ik zel zo lang zwygen

Tot dat de begraavenis gedaan is, en dan zel ik het uit de meid wel
krygen.

Dat de waagen met myn wyf niet recht en gaat, is niet dan al te
zeeker en waar.

VYFDE TOONEEL.

BAKEND VAN DOCKUM, LEVYNTJE.

LEVYNTJE.

BEliefje nu binnen by 't vuur te gaan, Vaâr, het eeten is klaar?

VAN DOCKUM.

Ja, veeg men mantel wat of, ik diende de oplees feel noch wel
iens na te leezen.

Daar word geklopt.

ZESDE TOONEEL.

LEVYNTJE, MACHTELD, GEESKE.

GEESKE.

WEunt heer ein moget dy Machteld heid?

LEVYNTJE.

Ja, vryster. Machteld, Machteld, daar is
een brief die moet aan jou weezen.

MACH-

MACHTELD.

Aan my?

GEESKE.

(zeggen.)

Ijo, ik wold die veul goeds van dien mudder en fuster

MACHTELD.

Hoe vaarenze, is het 'er noch al wel?

GEESKE.

Ijo, door mangeld nigts oon, dien fuster wil bald hieleken met 'er
nabeurske, ein schoenmokers gezet.

MACHTELD.

Wat, zouzetrouwen?

GEESKE.

Ijo, deid di dat zonei, en se wol ontrent Sint
Lambert al wat jongs kriegen.

MACHTELD.

Hoe, daar bennewe noch gien drie maanden toe, laat 'er dat fat-
zoen zo veur of bedriegen?

GEESKE.

I wat 's dat, kumd dat heer jo zo nouw, by unsent good datjwaark
jo alle dogen in zwang.

MACHTELD.

(gang?)

Zo zeker, benneze daar zo groezig, gaat daar maar elk zo zyn
Wat is het voor een landsman?

GEESKE.

Dat weet ik jo nig, my dunkt van Delden,
oder van Dorsten, (worsten,Zo wollen dan bald oever kummen, mit schinken, oder mit
No ik eheard heb.

MACHTELD.

Moetje ook geld hebben van de brief?

GEESKE.

O neen, moor wol i mi ein glas beer schin-
ken, door wol ik die veur bedanken.

MACHTELD.

Hou daar, vryfter.

GEESKE.

't Moet di wol goon.

Geeske binnen.

MACHTELD

Maar, vrouw! je zeld een gat in den hemel slaan! 't is een brief
van Flip, wel hoe heeft hy 't zo krom bedocht,

Ongetwyfeld heeft hy die Moffin aan de kampersteiger opgezocht.

Maar

Maar hier leid een stordig huis, vrouw.

LEVYNTJE.

Hoe, Machteld, wat 's dat te zeggen?

MACHTELD.

Hy schryft dat hy boven zyn memory of tafelboekje, met zyn neusdoek heeft laten leggen,

En zo 't hier niet mogt zyn, dat hy het dan ligt in de Kalverstraat, in de Gouwe Leeuw gelaten heeft,

Met eenige brieven van belang, schryft hy. wel myn hielelyt staater van en trilden beeft,

En licht dat 'er wel onder zyn van jou zelfs geschreeven,

Zyn die de meester in handen geraakt, hoe dan toe?

LEVYNTJE.

Dat 's honderd tegen ien, hy mag zelf weeten waarzy zyn gebleeven,

Ligt in de eene kroeg of de andere.

MACHTELD.

Ja, vrouw, steld het zo ligt niet, ik ben 'er al vry in bedacht,

En noch schryft hy dat hy de beste kamer in 't wafelhuis heeft besprooken, daar hy je tegen den avond verwacht;

Ook zel hy hier zo aanstonds ontrent de begraafenis zyn, om de leus, en teekenen te merken,

Of jet'avond komen zeld.

LEVYNTJE.

Wel, wat mag die Kapstok al uit werken?

MACHTELD.

Ook belaft hy wel ekspresselyk, dat je allien moet komen, en niemant by je mag zyn,

LEVYNTJE.

Wel, wat of hy veur het? hy zel niet vinden dat hy zoekt, ik lach een reis met zyn waassen, en met zyn wyn.

MACHTELD.

Hy doet het evenwel uit goei'er deugd, vrouw.

LEVYNTJE.

Wel, dat weet ik wel. kom, laten we na boven gaan, en zien in alle hoeken.

Of we, het gene hy vermist kunnen op zoeken.

Einde van het Eerste Bedryf.

18 DE SCHYNHEILIGE
TWEED E BEDRYF.
EERSTE TOONEEL.

BAREND VAN DOCKUM, ALBERT JANSEN,
LEVYNTJE, MACHTELD.

VAN DOCKUM.

M Achteld, kryg myn mantel.

MACHTELD.

Hou daar, meester.

VAN DOCKUM.

't Loopt al na kwartier over eene.

ALBERT.

Zo doed het, confrater, ik ga vast zoetjes voorheene.

LEVYNTJE.

Ay, mydje toch wat, Vaar, en wilt die overdaadige gulzigheid
toch fchouwen,

Gedenkt wat een zeegening des lands het is, die men behoorden
in waarden te houwen,

En hoe onmaatlyk de wyn in die occafy geplengd werd, en ge-
confumeert,

Behoorde men niet te denken, dat die ze doet voortkomen,
daar door werd onteerd?

Door zulk een overdaadig misbruik?

VAN DOCKUM.

Jaje weet veel te berifpen met alje teemen,

Voldoe jy je pligten maar, ik zel de myne wel waar neemen.

LEVYNTJE.

Nou, Barend van Dockum, het ftrekt maar tot vermaaning,
maar 't geen ik zeggen wou

Is, dat ik daar zo flus ontbooden ben, by een hiele fwakke vrouw,

Die in een fwaare vertwyfeling leid, nu verzoeken de vrienden
my, ja met traanen,

Of ik 'er wat wou komen verfterken, vertrooften en vermaanen;

Ze leid in zulk een ftryd, in zulk een ftryd! dat het bedroeft is,
en daar zou ik 'er gaan in geryven.

VAN DOCKUM.

En die zel jy gaan vertrooften? wel, zo verftaan ik altoos dat
Machteld zel t' huis blyven.

Ik Heb ze na de middag van doen. „ô schynheil'ge karonje, je hebt je beste gangen al gedaan.

T W E E D E T O O N N E E L.

LEVYNTJE, MACHTELD.

MACHTELD.

Ik **W**Eet niet, vrouw, zou de meester geen lont ruiken?

LEVYNTJE.

Wat zou hy ruiken, ziet die Luishond daar iens gaan,
Ben ik jong en jendig mensch niet op 't alderhoogste te beklaa-

MACHTELD.

(gen?

Maar zacht, vrouw, zie je Flip daar ginder wel met de mantel om de ooren geslagen?

LEVYNTJE.

Waarachtig, hy is't.

MACHTELD.

Voegje wat na de deur, hy sield hem in fatzoen

Om je te groeten.

LEVYNTJE.

Zeer wel. ik zel hem wederom myn eerbiedigheid doen.
Maar wacht, ik zel zien of ik hem niet te kenne kan geeven door
zeeker teeken,

Dat, als ze met het lyk weg zyn, hy my hier aan de deur komt
spreeken.

*Levyntje geeft aan Flip, die
ter zyden staat, een teeken.*

MACHTELD.

Dat hebje goed, vrouw, hy het 't ook al gevat.

LEVYNTJE.

Laaten we hier maar blyven, we kennen
de staaty het best hier zien.

MACHTELD.

Zo is't, vrouw, en de meester kan ons in 't minste niet bespiên.

LEVYNTJE.

Daar komt Stoffel Tyfen en Tjerk Heindrikse elk met zyn
vrouw, en noch and're vrienden.

D A R D E T O O N N E E L.

MACHTELD, LEVYNTJE voor haar deur, BARENT
van DOCKUM, ALBERT JANZEN voor het sterf huis.

VAN DOCKUM,

Stoffel Tyfen en Tjerk Heindrikfen op de kelderkamer, en de
vrouw-

vrouwjes zullen malkander op de voorkamer vinden;
Ay, volg doch malkand'ren.

LEVYNTJE.

En daar hebje Reinier Adriaanzen, en
meester Mary, zonder mantel an,
En dat is Feike Fetjes, en Lolle Piers met zyn vrouw.

MACHTELD.

Wel heer! zulk een kleinen wyfje, by zulken grooten kaerel
van een man!

VAN DOCKUM,

Reinier Adriaanzen, Feike Fetjes, en Lolle Piers, ai, trêe bin-
nen, 't zel onze tyd weezen.

ALBERT.

Zo doed het, Barent van Dockum, en je hebt noch al een mooi
resje om te leezen.

VAN DOCKUM.

Als 't je maar belieft, mannen zet maar voort. De vrinden gelie-
ven naar hun naamen te luiſt'ren, om het lyk in order te vol-
gen. Klaas Janzen. Wouter Jasperzen. Olferd van Sraden.
Nanning Dirkze van Ackerſloot, Erasmus Rondvis. Stoffel
Thyſen. Tjerk Heindrikzen. Roeland Frenkze. Reinier
Adriaanzen. Feike Fetjes. Lolle Piers. Teunis Albertzen
Eijerboer. Knoed Nikkels van Dronten. Jochem Kleivoet
Lichterman. Olifarnus de Bok van Bornholm. Zander Sil-
verſchoon, *Vlotſchuytevoerder*. Ewoud Klimop, *geweezene*
Meesterknecht in de Brouwery van de Swaan. Florus Kropſla,
Pedel van 't Koorendraagers huisje en de Koorenbours. De vrin-
den zullen gelieven te volgen.

Barent van Dockum met de begraavenis binnen.

LEVYNTJE.

Daar gaanze heen.

MACHTELD.

Nou zel hem Flip wel haaft opdoen.

LEVYNTJE.

Zo hy myn meening maar wel heeft verſtaan;

MACHTELD.

Ay! ziet, had ik 'er eer van geſprooken, daar komt hy zelven aan.

VIERDE TOONEEL.

LEVYNTJE, MACHTELD, FLIP RONDEMAAT.

FLIP.

UW dienaar, Levyntje van Dockum.

LEVYNTJE.

Wel, jy bent waarachtig een aardige kwant.

Maar, hoe komje aan die Moffin?

FLIP.

O, die meid heb ik als een vogel tot myn dienst op myn hand,

Ze is ook van Koetsveld, hoor zeizewilje die brief in Machtelds handen hebben, die zel ik je wel bestellen;

Ik ken heur, en'er moeder en suster ook wel, ik zel'er zo de eene leugen of de ander op de mou spellen,

En maaken dat zy ze in handen krygt, zonder eenig omzien,

En die zelve meid spreekt zo goed hollands als de besten van ons drien. meld?

Nou hoop ik datje je daar zult laten vinden, gelyk den inhoud

LEVYNTJE.

Dat zeg ik je niet toe, dit schryven heeft my al vry wat ontfeld, Je schryft daar van een memoryboekje, met eenige brieven die onze byeenkomst raaken.

Wel, hemel! zynze myn man in handen geraakt, wat wil dat een opschudding maken.

Jou lossen Duivel, als je bent, jou brieven dien ik kryg bewaar ik gien halfuur;

Straks loop ik'er meê na achteren, en ik smytze zo dryvende in 't vuur.

Hy heeft daar gifren en eergifren leggen wroeten, met zyn seelen te overzien, en gezeeten.

FLIP.

Neen! daar is gien zwaarigheid, ik geloof vastelyk, dat ik ze in 't Koninklyk Koffyhuys zel hebben vergeeten.

LEVYNTJE.

Schryft my gien brieven meêr altoos, ik ben'er tegenwoordig niet weinig in begaan.

FLIP.

Maar hoe ben je zo zwaarhoofdig?

B 3

L R

LEVYNTJE.

Dat loof ik wel, wat kan 't jouscheelen,
't komt meest op my aan.

FLIP.

Ay! Machteltje, pas jy aan de Luitenze Kerk wat op, of je ze
ook van verre ziet koomen. *Machteld binnen.*

Nou, ik verwacht je daar dan t'avond?

LEVYNTJE.

't Kon zyn, en ook wel niet, ik ben
vol angst en schroomen.

FLIP.

Tut! tut! stel alles maar ter zyden, waar over maak je doch
zwarigheid?Hoor, den Hofpes in 't Wafelhuis heeft my zyn beste kamer toe
gezeid,En ik heb belast dat hy nevens de wafelen, ook een schootel aard-
akers zel gerced maaken,En die pluisje immers garen, daar dan een excelente frisse roe-
mer wyn wel op zel smaaken; (brengt?)

Hou daar. Hoord hy niet voor alle wellekom te weezen die wat

LEVYNTJE.

Wat is dat?

FLIP.

Zo wat letters en makrons onder een gemengd,
Daar kan je zo nu en dan een zoete mond meê maaken tot je be-
lieven.

Wat, al dat zuchten hier.

LEVYNTJE.

O, dat memoryboekje, dat memorybockje,
en inzonderheid die brieven

Leggen my zo zwaar op 't hart.

FLIP.

Wat zul je me wel geeven, als ik ze je t'avond laat zien.

LEVYNTJE.

Niet alleen een kusje, maar in plaats van een wel tien maal tien.
Ja al wat je op my begeerd, daar zelik je (behalven een zaak) in
vergenoegen,

En in alles, wat geoorlofd is, my naar uw wille voegen.

Zo zwaar til ik my aan die zaak, die by u zo licht werd gesteld;

En dat, om dat my 't gemoed daar uit eenige zwaarigheid te
vooren speld.

Daar komt Machteld al weêr.

V Y F.

V R O W. 43
VYFDE TOONEEL.

LEVYNTJE, FLIP RONDEMAAT, MACHTELD.

JA, MACHTELD.

wel vrienden, je diend veur alle zaaken,
 Ze zyn hier al dicht aan 't Sluisje, je praat wat kort te maaken,
 Wil je niet gezien zyn. FLIP.

Vaar wel, uw Dienaar, Levyntje van Dockum.

LEVYNTJE.

Uw Dienares, Monsieur Rondemaat;

FLIP.

Nou komt dan t'avond, maar wagt toch niet al te laat.

Flip binnen.

MACHTELD.

Daar kommeze alaan.

LEVYNTJE.

Nou is 't myn tyd, komt hy t'huis, en hy het wat in't
 hoofd, al zyn teemen en kan ik niet verdraagen.
 Want dan leid hy en maald, en doed niet als dwarsdryven en
 vraagen,
 Daarom verwacht ik hem niet.

ZESDE TOONEEL.

MACHTELD, LEVYNTJE *voor haar deur.* BAREND
 VAN DOCKUM, ALBERT JANZEN, *met het*
volk van de begraafenis.

VAN DOCKUM.

ROeland Frerikze, nou gaat de deur niet verby.
 Volg doch malkanderen.

ALBERT.

Treê toch in, Feike Fetjes, en jy ook,
 de Bruin, volgt al meê de zelvry.

Zo, mannen, nu zelik de deur toe haalen, en nu zullen we mal-
 kanderen geryven.

ZEVENDE TOONEEL.

LEVYNTJE, MACHTELD.

LEVYNTJE.

KOm, Machteld, haastje wat, nou mien ik niet een oog-
 blik langer t'huis te blyven;

Geef my men reegenkleediens , en veegt onderwylen de straat
wat aan ,

En of myn man vraagden of ik lang ben uit geweest , zo zegt dat
ik daar zo even ben uitgegaan.

En of Annetje Martens kwam om myn neusdoeken te haalen
om te styven ,

Ze leggen binnen gereed , en daar na meugje van achtermiddag
de kas wat vryven ,

En of je miefter t'avond by zyn gezelschap ging , gelyk hy ordi-
nary wel doet ,

Zo komt ter vlugt in 't waafelhuis. je hebt noch wel een half do-
zyn waaffen aan Flip te goed.

MACHTELD.

Goed, vrouw, daar zel ik wel op passen , dat wil ik wel verzeke-

LEVYNTJE.

(ren.

Dan meugj'er een half dozyn of meer in leggen , en'er iens lu-
stlig toe beekeren.

MACHTELD.

Daar zel ik vinnigh genoeg op passen , verwagt jy me maar.

LEVYNTJE.

Ik ga dan heenen , doet dan als ik gezeid heb , en neemd alle
dingen wel waar.

Levyntje Binnen.

MACHTELD.

(zen ,

Daar gaat ze heenen , is het niet of men uit'er gebaar en wec-
De deugd , ja de cerbaarheid en schaamte zelfs zou leezen ?

Wat het ze daar de miefter een schandelyke en onbeschaamde
leugen aangedreid ,

Nou is ze kwanfuis by een vrouw die in een zware slyd , en
verzoeking leid ,

Daar ze uit is , alleen maar , als onmachtig zynde om haar zelf
te bedwingen ,

Het lyf vol te laaden , en eens lustig met'er galand in de bocht te
springen ,

(spel ,

Wat is hier anders uit te verwachten van zulk een diergelyke
Als datze met'er haast op de hoogste markt komen zel ,

Zynde alreeds van 't eerlyk spoor zo ver ter zyde af gedreeven.

Daar komt de Miefter , 't is als ik hem zie , of ik in-
wendig schyn te altemereren ,

Zo ang ben ik voor hem ,

ACHTSTE TOONEEL.

MACHTELD, BAREND VAN DOCKUM,
ALBERT JANZEN.

H VAN DOCKUM.

Et makelaars gild hielp de staatsy noch al vry
vermeëren.

ALBERT.

Zo deed het, van Dockum, en met de stadhuis klokkwam het
'er ook al krap op an.

Nou zullewe morgen hiel in Wals land zyn.

VAN DOCKUM.

Juist zo, als ik maar de opleesfeel zonder
lachchen leezen kan.

Komje morgen middag hier aan, Albert Janzen? zo gaan we
gelyk heen.

ALBERT.

Dat doen ik, Confrater. *Albert Janzen binnen.*

VAN DOCKUM.

Hoe lang is de vrouw al uit geweest, Machteld?

MACHTELD.

Hoe lang, Miestter, dat is ontrent een half kwar-
tietje geleën.

VAN DOCKUM.

En wat is 't voor een vrouw die in zulken slyd leid, en in 'er
gemoed word bestreeden?

Daar men alles om moet laten staan, en vereifcht word om zyn
tyd 'er aan te besteeden?

Hoe is 'er naam? en waar is ze woonachtig? of waar ontrent?

MACHTELD.

Dat weet ik niet, miestter.

VAN DOCKUM.

Welneen! wat kennis zou jy daar van hebben, en Flip
Rondemaat die is jou ook al hiel onbekend.

Jy weet niewers van, jy bend onnoozel, waar zou jy doch van
weeten!

En schoon jy Sekretariske bend van al Levyntje van Dockums
Sekreeten,

Zo weet jy egter van geenig ding: ô jou rechte fchandvlek van
myn huis daar je ftaat!

Hou je nou maar of je mal waard, doch zyt verzeekerd, ik weet
wel raad

Met je, zo je me niet gewillig alles wilt ontdekken en zeggen.
Daar kom ik boven, en daar vind ik dit memo ryboekje, met die
neusdoek by de bedfteê leggen,

Met eenige brieven, daar onder een gefchreeven met myn wyfs
eigen hand,

Daar in jy als haar geheimen raad gefield word, is dat gien eer-
vergeeten fchand?

En noch heb jy geen kennis van 't een noch 't ander, noch van
haar ommegang, handel en leeven,

Daar jy ligt de eenigfte oorzaak bent, dat zy 'er tot die buiten-
fporigheid heeft begeeven.

En nou blyft men noch opftinaat, ja men flierf veel liever dan
dat je 't openbaaren zoud.

Nou geloof ik dat ze by de eene roffiaan of de ander is, die haar
zo voor een uur oft twee onderhoud,

En nou het 'et de naam dat ze by een vrouw is, die in een groote
frydleid, om die te vertroosten en te verfterken.

O wat kan het fchynheilig kleed, in zulke buitenspoorige niet al
uitwerken!

Inzonderheid als ze geftyft worden van zo een geheimen raad,
die 'er daar toe aandryven en raan.

M A C H T E L D.

Hoor, miefter, of ik eerlyk of oneerlyk ben, is voor myn zelf,
dien ik je niet, geef my myn geld, en laat my gaan.

Verder en beftaa ik je niet. dat myn vrouw doet, daar mag zy
veur boeten.

V A N D O C K U M.

Dat 's een veugel die fchut op heeft, of men op zeven myl na de
weêrga wel zou ontmoeten?

Hoor, Machteld, ik verwacht miefter Wybrand de Notaris hier,
om te zien wat die uit werken kan,

Daarom openbaard het, daar ginder komt by met zyn Klerken
al an.

N E G E N D E T O O N E E L.

B A R E N D V A N D O C K U M , M A C H T E L D , W Y B R A N D .

V A N D O C K U M .

Daar staat ze noch even opstinaar. of ik deugen wil of niet,
is veur men zelfs, zaidze, wie leid daar wat aan
bedreven.

W Y B R A N D .

Wel, daar heeftze gelyk in, van Dockum, want ofze eerlyk of
oneerlyk wil zyn, daar hoeft ze niemand reekening
van te geeven,

Dat blyft voor haar. Maar hoor, Machteldje, maak jy 't bekend,
en openbaard het ons altemaal.

Of anders zyt verzekerd, dat je je zelfs op den hals zult haalen
een eeuwig schandaal:

Want de brieven van je vrouw leggen daar, zo meug jy weêr
voor eerlyk passeeren.

V A N D O C K U M .

En zoze rond gaat, zo zel ik 'er boven 'er huur, noch een stuk
gelds verteren.

W Y B R A N D .

Ziet wat zwaarigheid is 'er dan dog, dat je het ons bekend maakt?

M A C H T E L D .

Och! had ik myn voeten in dit huis niet gezet, zo waar ik daar
door niet op een doolweg geraakt,

Noch ook bedorven ik zel dan rond gaan, en 'er ook geen dock-
jes omwinden,

Tegenwoordig zel je ze met Flip Rondemaat, zamen in het
grootte wafelhuis vinden,

Ontrent de Heeremarkt, daar hy ze tegen vyf uuren verwacht,
Zo dat, als je nu tusschen zes en zeevenen gaat, zo zul je ze vin-
den in 'er volle kracht:

En daar is 'er ordinary loop, daar ze om de dag of twee malkan-
dren weeten te bescheijen.

W Y B R A N D .

Wat zo, nu doe je wel, we zullen nu de rest wel bestuuren, en
daar toe bereijen

Wat noodig word vereifcht, ga jy nou maar na binnen, en houd
jou slechts stil en gerust.

T I E N .

TIENDE TOONEEL

BAREND VAN DOCKUM, WYBRAND.

WYBRAND.

Nou is de knoop ontward, van Dockum, en het geheim u bekend en bewuft.

VAN DOCKUM.

Wat uur, miefter Wybrand, beftemmen we nu, om deze liefjester gezeider plaats te verraffen?

Willen we 't stellen ten zeeven uuren?

WYBRAND.

'k Heb 'er niet tegen, 'k zel 'er tegen die tyd met myn klerken op passen.

VAN DOCKUM.

Maar, meefter Wybrand, je moest op de Prince graft komen, over de Noorder Kerk, in de gelaarsde Moriaan.

Daar zel Grietje Nanninks, en Tryntje Dirks ook weezen, en dan zeilen we met 'er moeder zaamen gelyk gaan.

WYBRAND.

Goed, we laten 't daar dan op staan als 't is gezeid.

VAN DOCKUM.

Hoe zal dit de stad over klinken! wat wort 'er al uitgewerkt door het kleed van fchynheiligheid.

Einde van het tweede Bedryf.

DARDE BEDRYF.

EERSTE TOONEEL.

LEVYNTJE, FLIP RONDEMAAT. '.

FLIP.

HOe zyn de wafelen je al gevallen, Levyntje van Dokum? hebbenze al wat gesmaakt?

LEVYNTJE.

Uit de kunst, monsieur Rondemaat, 'k hebber van gegeten dat het aan myn hart raakt.

Ik geloof ten minsten, dat ik 'er wel een half dozyn heb ingeslaagen.

FLIP.

Och! ze zyn je van harten gegunt, voor my, die laffigheid en kan my doch niet behaagen:

Maar een schootel kavejaar, ansjovis, of aerdaakers, als ik die voor my heb, dan ben ik een man,

Daar hou ik het meê, per compagnie eet ik noch wel een wafel, maar anders hou ik 'er niet van,

't Is my genoeg dat ik 'er u dienst meê kan doen. maar zacht, daar bedenk ik wat, ik moet den hospes een boven schellen.

TWEDE TOONEEL.

FLIP RONDEMAAT, LEVYNTJE, Mr. KOERT.

Mr. KOERT.

WAt belieje, myn heer?

FLIP.

Heb je ook Sinaasappelen, meester Koert?

Mr. KOERT.

Ja, myn heer, die kan ik je uit de kunst bestellen. Die heb ik zelfs in huis, zo goed als 'er in de stad ook zyn.

FLIP.

Brengt 'er ons een half dozyn in een schooteltje, en tap dan noch eens wyn.

Mr. KOERT.

Zie daar, myn heer, dat is noch wyn, die zuiver is, en met geen kandystroop gesmeerd, noch van Rozynen is gebrouwen,

Die

30 DE SCHYNHEILIGE

Die zelje 't hoofd niet ontfellen, maar altoos een friffche mond van behouwen.

'k Wenschte wel, myn heer, dat ik 'er noch een okshoof, of twee van had, en dat ik ze betaalen zou.

Maar, myn heer, je komt hier zaamen wel meêr, met verlof, is dat je vrouw?

FLIP.

Neen, Koert Oom, 't is myn Nichje van Delft, die, als ik 'er aan de fchuit zel leijen,

Noch eerst je waafelen moet proeven, eer dat ze van hier kan fcheijen.

MR. KOERT.

Ja, myn heer, de deugd van die wafelen kunnen niet werden betaalt,

Van alle hoeken van de fad, worden ze wyd en zyd opgezocht en gehaald,

En van groot en klein, op 't alderhoogft gelaudeerd en gepreezen,

Zelden word 'er een kindermaal gehouwen, of daar zellen altyd van meefter Koert zyn waaf'len weezen;

Ze worden altemaal met zuiv're Hollandze booter, en hennen eijeren toegefel, en geprepareert,

Ja in een hiel jaar, werd hier in huis gien pond Friffche, of Groeninger booter geconsumeert.

En daar deur komt her dat wy 't altyd even drok hebben, ja al hadden we noch twee, drie lyven,

We zouden ze te werk kunnen fellen, om het volk te geryven. Ja zelf buiten de fad, en in andre fteden zyn myn waafelen, en

is myn naam verbreid,

En gemeenlyk is deze kamer altoos befprooken, morgen is hy al weer aan ander gezelfchap verzeid;

Maar merk ik dat 'er wat hoertje buur onder fchuld, of niet en is te pluis,

Die moeten daatelyk vertrekken, en ruimen myn huis, Ik wil me zelven, noch myn neering met dien drek noch vuilgheid befmetten,

Daarom, die my dunken niet te zyn als 't hoord, die zal ik niet zetten,

Maar dat ik niet en weet is my onmooglyk om tegen te gaan.

FLIP.

Zo is Koert oom, 't is jou werk, geduurig een oog in 't zeil te ftaan.

MR. KOERT.

Mr. KOERT.

Zo doen ik ook, nou of 'er noch iet aan mankeerden, myn heer,
gelieft maar met de schel te waarschouwen.

Mr. Koert binnen.

FLIP.

Goed, Koert oom, zo zwerzen ze altemaal, van 'er waaslen,
en van 'er eerlyk huishouwen,
Maar ik stelze altemaal in een graad, even eerlyk en fyn,
Want het is zeeker dat de meeste waafelhuzen rechte sluiphui-
zen zyn.

LEVYNTJE.

Dat is buiten alle dispuut, en niet dan al te waar.

FLIP.

Levyntje van Dockum, dit roemertje zo fris geschonken, hel-
der en klaar.

Zal de continuatie van onze vriendschap zyn: nou, hoe zit je zo
te droomen.

LEVYNTJE.

Och! Monsieur Rondemaat, het hart is me zo benaauwd, wat
men noch zel overkomen,

Of naakenden is, is my onbekend, och! jou memoryboekje,
en wat was 'er noch aangeleegen, was 'er geen brief by
van myn eigen hand,

En heeft myn man die in zyn magt, wel, zo ben ik een getuige
van myn eigen schand,

Ja men zal my met tienmaal meêr als 't wel in der daad is, be-
schuldigen en bezwaaren,

Dat ik de rol van een geveinsde en schynheilige speel is waar,
maar dat wil ik wel verklaaren,

Dat ik tot deez' tyd toe myn trouw niet te buiten heb gegaan,
En dat al myn conversatie met niemand als met u is geweest, nu
weet gy best wat tusschen ons beiden is gedaan,

En 't geen my tot dit leeven, en deze zwier van ommeegang eerst
verwekten,

dat ik aan een ben gekoppeld, en getrouwd, daar myn zin-
heid niet toe en strekten,

Noch daar nimmer, grond, liefde, of genegentheid toe komen
zal. (val;

Dus openbaar ik je hier, myn heer, het begin van al myn onge-
Maar uw vriendschap, myn heer, zo ik die waardig ben, daar
zal ik in continueeren.

FLIP

FLIP.

Dat zal my aangenaam zyn, laten we daar op een fris glaasje
confumeeren.

En spoeld daar mede al de zwaarigheid en zorgen af.

LEVYNTJE.

Ik verwacht het dan van uw hand, als 't is gezeid.

FLIP.

Al myn vrees, en daarik voor bedugt ben, is niet anders als voor
de meid.

Waarachtig, Levyntje van Dockum, je bent 'er al te veel mee
ingenomen.

Nou heb jy 'er, als je te acht uren niet t' huis waard belaft dat ze
hier zel koomen,

Je maakt 'er je te gemeen mee, ik ben beducht dat die zelve
Machteld, verflaa my wel,

Jou noch zulk een drankje zel brouwen, die jou als bittere gal
opbreeken zel,

Want je laat 'er kennis hebben van je gansche handel en wandel,
geheimen en zekreeten,

Ja zy weet tienmaal meer als zy wel behoorden te weeten.

Nou dit ter zyde gesteld, we willen hoopen dat het daar niet toe
komen mag:

Nou verzoek ik vrendelyk, of je morgen tegen den avond op
het koelste van den dag,

My maar voor een uurtje in myn thuin met je gezelschap ge-
liefdte vereeren,

Ik zel je maar op een slaatje, en een bosje spargies oft wie trac-
teeren.

Van myn eigen gewas.

LEVYNTJE.

Ik sta dat niet af, men heer, zo het de tyd
en occasy toe laat,

Hoop ik me daar te laten vinden.

FLIP.

Daar breng ik het je dan op.

LEVYNTJE.

Uw Dienaeres, myn heer Rondemaat.

FLIP.

Wat zo, zet alle zwaarigheid ter zyden, en al jou ingebeelde
moeijelykheeden.

Maar zacht, zacht.

LEVYNTJE

LEVYNTJE.

Wat is 'er te doen, Flip?

FLIP.

Wat zow 'er te doen weezen, 'tis daat
niet helder beneden.

LEVYNTJE.

Wat's dat te zeggen?

FLIP.

Wat zou het te zeggen weezen, Machteld heeft
jou te eereeloos verleid,En den ganschen handel ontdekt, zo even als ik het daadlyk spel-
den, en heb voorzeid;Ik hoor je mans stem, en van andren meêr, ik zel' er zo op deeze
wys tegen aan dringen.

LEVYNTJE.

Ach! wat wil je met je degen doen? verlaat me toch niet, ik
volg je, al zou ik zo dryvende het venster uit springen.

FLIP.

Zacht, zacht! hou jy je maar stil, wat helpt dit toch, dat je zo
kryt en baard?

D A R D E T O O N E E L.

LEVYNTJE, FLIP RONDEMAAT, Mr. KOERT.

Mr. KOERT.

WAt is dit te zeggen, myn heer, ik dacht dat je eerlyke lui-
den waard,

En dit is een getrouwde vrouw.

FLIP.

En of dat nou also was, wat kan jou dat raaken?

Mr. KOERT.

Zo veel raakt het my, dat je daar door myn huis komt infaam te
maaken,En ik raad jou, steek je degen op, daar heb ik vast een groote ver-
gaaring van volk voor de deur,Daar is de man, de moeder, en noch meêr vrouwen, en dan
noch een Notaris, of Procureur,Ze zyn alle niet te weêrhouden, daar komenze al gelyk naar
boven.

LEVYNTJE.

Och! waar bergik my? waar bergik my?

C

VIER

VIERDE TOONEEL.

LEVYNTJE, BAREND VAN DOCKUM, WYBRAND,
Mr. KOERT, KLAARTJE LAMMERTS,
TRYNTJE DIRKS, GRIETJE
NANNINKS.

VAN DOCKUM.
Waar is Rondemaat,
Mr. KOERT.

Waar? wel wat's dat! gewis is die flink, toe je
boven kwaamt, achter om je geschooven,
En zo de trappen af, deurgegaan, ik sprak noch zo even te voo-
ren met hem, dat hy zyn degen uit had,
Wel, wat duivel is dat te zeggen?

WYBRAND.
Ja, myn vrind, die is het haazepad
Alop, die vink benje kwyt, je zeld hem ook met fluiten niet
weêr hier krygen.

GRIETJE.
Och! Klaartje Lammerts is hiel weg, zou 't ook kwaad weezen,
dat ik ze wat ging ontrygen?
Ze geeft zulke diepe zuchten op, ze is al hiel niet wel te pas.

TRYNTJE.
En daar leid Levyntje ook hiel van 'er zelve, even alliens of ze
dood was.

VAN DOCKUM.
Licht dat heur die vette en gesuikerde wafelen noch wat dwars
in de maag leggen.

GRIETJE.
Maar, Barent van Dokkum! wie zou dat ooit gedacht hebben?

VAN DOCKUM.
Ja, Grietje Nannings, wat zel men 'er van zeggen,
Nou zie je 't zelfs.

TRYNTJE.
Klaartje Lammerts, recht je nou iens op,
moêr, hiel over end.

GRIETJE.
Nou jy ook, Levyntje van Dockum.

KLAARTJE.
Och! jou eereeloos stukke vleis als je bent,
Hoe

Hoe kom je hier toe? wie heeft je hier toe gebrogt? ofaangedreeven?

Moet ik zulke schandelyke dingen in myn ouwe dagen noch van jou beleeven?

Zo in den drek te vallen, je bend een nagel aan myn doodkist, en al myn verdriet en kruis.

Jou lichtekooy, jou rechte schandvlek, van je ouders, en van je eigen huis,

Daar jy zulken eerlyken vader onder de aard hebt, had hy gezien; 't geen wy nuzien gebeuren,

Hy zou jou gehaavend hebben, ja hy had hem gaan dood treuren,

En deur jou bedryf, dat my door het hart snyd, geloof ik niet dat ik'er ook lang weezen zel.

VAN DOCKUM.

Dit is die fyne vrouw, die op elks kleedinge, kapzels, gebaar, zeeden, en ander gestel,

Altyd wat wist te zeggen, ja men moest zich zo diep in de ydele dingen van de waereld niet steeken,

Ja men moest slyden, om zyn eigen driften te smooren, en te verbreeken,

En andre muggezifterije, die zy dan in andren te berispen stond, En nou blykt het hier immers klaar, dat altyd het hart anders geweeft is als de mond,

Noch van de morgen was zy van eenige vrenden verzocht, ja verzogt met traanen,

Om een vrouw, die in zulken zwaaren slyd lag, te gaan vertroosten en vermaanen,

En dat kon zy, kwanzuis van konfientie weegen niet weigeren, ziet zo naau komt het by,

Dat zy niemand ongetroost wil laten, want haar vertroosting is van byzondere waardy,

En dat was Flip Rondemaat, die in een slyd lach van te gaan ridderlyke gangen,

Voor welke vertroosting zy ook gezuikerde waafelen, appelen Sinaas, en lekk're drank heeft ontfangen,

Gelyk hier noch klaar, aan't overschot van'tzelve, oog(schynlyk blykt.

GRIETJE.

Maar, Levyntje van Dockum, and'ren het pad der deugden aan te wyzen, daar je zelf dus verre van wykt,

De lessen die je ons van de morgen zo nau en keurig hebt voorgeschreeven,

Behoorde je die niet eerst voor af zelfs exemplaarlyk te beleeven?

De kuisheid die je als onwaardeerlyk schatte, en hoe noodig het waar dat een vrouw daar meê was bekleed,

Blykt, dat je die nou als onwaardig, en zelfs voordachtelyk met voeten treed.

TRYNTJE.

En wat was het een lust al die lessen uit de boeken Cats van 'er te hooren,

Dien hy de jonge getrouwde geeft, wel, ik luisterde toe met oogen en met ooren,

En wat verhief zy de kuisheid in Jofef, en hoe manhaftig dat hy streed,

Daar hy by na door de onkuische Zephira schipbreuk zo in den geest, als in den vleesch leed,

En dat men ook geduurig stryden most, om die tochten af te keeren;

Wel; ik docht waar haald zehet al van daan, wel ze is schier bekwaam om te leeren.

Waar blyf ik? dat is een vrouw! bekleed met zulk een eerelyken lot.

VAN DOCKUM.

Maar hoor, Tryntje Dirks, myn wyf slacht de slypsteen, die andre scherp maakt, en blyft zelfs bot.

GRIETJE.

Daar spreek je recht, Barend van Dockum, dat is noch niet langer als maar dezen dag geleeden.

LEVYNTJE.

Al deze beschuldigingen, toegepast op my, en bygebragte reeden, Betreffen meerendeels myn ommeegang, en ik beken Dat ik in veel zwaare overtredinge grootelyks te beschuldigen ben.

By te brengen dat ik tegens myn zin ben getrouwd, en daar door van 't spoor ben gedreeven,

Weet ik, en kan in myn zaak in 't minste altoos geen verschooning geeven;

En schoon myn handel en wandel, op deze wyze voor u allen is ontdekt,

Zo weet echter dat ik myn trouw noch nooit en heb te buiten gegaan, noch met overspel bevlekt,

Hoewel de omftandigheid het kontrary wel zou fchynen te melden,

Zo is het echter heiliglyk zo, maar ik weet dat dit by elk tot verſchooning ook niet en zal gelden.

Zwaarlyk heb ik gezondigd en misdaan, en al myn zaaken ergelyk en averechts beſlegt,

Doch ik trooft my met zeeker Puntdigt van de heer Huigens, daar hy zegt,

Valt gy, dat's niet met allen,

Zyt daar in niet begaan,

't En is geen ſchand te vallen,

Maar ſchand niet op te ſtaan.

Zeer toepaffelyk op my, ik werp my dan hier op voor de voeten van myn man, en moeder ter needer,

Ik ben gevallen, zo zy 't my vergeeven, zy richten my dan weder, Haar beſtraffinge, van wat natuur die ook mag weezen, na de waarde van de ſchuld,

Zal ik, hoe ſmartelyk die ook mag weezen, draagen met lydzaamheid en geduld.

Men kluiftd my, men fluit my op, ja zo kort als men my ook mag houwen,

Of ontbloot my van het licht, dat ik onwaardig ben te aanschouwen.

VAN DOCKUM.

Rys op, en geef dan blyken van je berouw, en 't geen je hier hebt beloofd.

GRIETJE.

Och! ze is noch jong, ze kan 'er haaft weêr wel draagen, 't ſtaat niemand voor het hoofd

Gefchreeven, vrinden, waar dat men zelfs noch toe kan raaken.

KLAARTJE.

Zo is 't, 't is me noch lief dat ze berouw en leet weezen toond van alle voorgaande zaaken.

WYBRAND.

Nu is dit de eenigſte weg, daar men in zo een gelegenheid wel zyn meeſte ruft op bouwd,

Dat 'er de moeder voor een maand oft twee in huis neemt, en in verzeekering houd,

Om alzo alle gezelschap afte ſnyen, en te doen vergeeten.

VAN DOCKUM.

Dat keurik goed, meeſter Wybrand.

KLAART-

KLAARTJE.

En ik van gelyken, ze kan tot mynent voor
niet wel drinken en eeten.

WYBRAND.

En de meid zou ik zo straks 'er paspoort geeven, op dat je alle
onrust also buiten de deur fluit.

VAN DOCKUM.

O ja! morgen ochtend vroeg moet ze het gat al uit.

WYBRAND.

Wel nou, zo hebben we dan nagedaan, we willen hopen dat
wy noch zaamen moogen beleeven,

Dat die korten tyd ons gewenste verandering wil geeven.

MR. KOERT.

Maar, vrinden, het gelach is noch niet betaald.

VAN DOCKUM.

O die vagebond is daar zo sluipende deur gegaan.

KLAARTJE.

Hoor Vaâr, kom jy morgen op de Prinse graft, over de Noorder
Kerk, in de gelaarsde Moriaan,

Daar zel ik je betaalen.

MR. KOERT.

Zeer wel, grootmoeder, ik ben met u wel te vreedem.

WYBRAND.

Laatenwe hier op gaan, Barend van Dockum, ik hoop dat je
't einde zult gezien hebben van al je moeijelkheeden.

Einde van het derde en laatste Bedryf.

T. ASSELYN.